

FRI-2B.312-1-L-01

APPEARANCE OF LEGAL ENTITIES UNDER THE CURRENT LEGISLATION

Assistant professor Anastas Georgiev, PhD

Department of Civil Law, Law Faculty,

“Angel Kanchev” University of Ruse

Phone: +35982888746

E-mail: ageorgiev@uni-ruse.bg

Abstract: The start date of the registry reform in the Republic of Bulgaria is considered to be 01.01.2008, when the Commercial Register Act came into force and the Commercial Register, which lists the traders and branches of foreign traders, started functioning as a single electronic database towards the Registry Agency of the Minister of Justice. Ten years later, with the adoption of the amendments and supplements to the Law on Non-Profit Legal Entities and the Law on the Commercial Register, promulgated, SG, issue 74 of 20.09.2016, effective from 01.01.2018, it became possible for the non-profit legal entities to be transferred from the district courts to the RA. After a prolonged period of stagnation, the registry reform made a decisive step towards the establishment of a central register of legal entities and an electronic registry center of the Republic of Bulgaria. Other legal entities have maintained their registration regimes and continue to be registered with the district courts of their registered office in accordance with Chapter Fifty-fifth “Entry of Legal Entities” of the Code of Civil Procedure.

Keywords: registry reform, legal entities, Registry Agency

ВЪВЕДЕНИЕ

За начална дата на регистърната реформа в Република България се смята 01.01.2008 г., когато влезе в сила Закона за търговския регистър (ЗТР) и към Агенцията по вписванията (АВ) към министъра на правосъдието¹⁶⁹ започна да функционира търговският регистър (ТР)¹⁷¹ като единна централизирана електронна база данни, в който се вписват търговците и клоновете на чуждестранни търговци. Десет години по-късно, с приемането на измененията и допълненията в Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ) и ЗТР, обн., ДВ, бр.74 от 20.09.2016 г., в сила от 01.01.2018 г., стана възможно вписването на юридическите лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ) да премине от окръжните съдилища към АВ. След продължителен период на застой регистърната реформа направи решителна стъпка към създаването на Централен регистър на юридическите лица (ЦРЮЛ) и на Електронен регистърен център на Република България (ЕРЦРБ). Други ЮЛ запазиха непроменен регистрационния си режим и продължават да се вписват в окръжните съдилища по местонахождение на седалището им по реда на глава петдесет и пета „Вписване на юридически лица“ от Гражданския процесуален кодекс (ГПК).

¹⁶⁹ <https://www.registryagency.bg>

¹⁷⁰ АВ е създадена на 31.07.2004 г. с приемането на § 27 от Закона за изменение и допълнение на Закона за кадастъра и имотния регистър, обн. ДВ, бр.36 от 30 април 2004 г. и Устройствения правилник на АВ, обн., ДВ, бр.63 от 20.07.2004 г., в сила от 31.07.2004 г. Още от създаването си АВ получава правомощия да води имотния регистър и към нея преминават службите по вписванията към районните съдилища. От 11.08.2005 г. АВ поема воденето на регистър БУЛСТАТ, в който се вписват всички ЮЛ и клоновете на чуждестранни лица, които не се търговци, лицата със свободни професии, както и тези, които се занимават със занаятчийска дейност. До 01.01.2008 г. търговците са били задължени в 7-дневен срок да се регистрират в БУЛСТАТ, а след това тези функции се поемат от ТР. От 01.10.2009 г. влезе в сила новият Семейен кодекс (СК) и се създаде регистър на имуществените отношения на съпрузите, който е четвъртият национален електронен регистър, администриран от АВ. В него се вписват брачните договори и избраният от съпрузите режим на имуществени отношения на съпрузите.

¹⁷¹ <http://www.brra.bg/>

ИЗЛОЖЕНИЕ

ЮЛ възникват по ред, установен с императивни правни норми. В зависимост от това какви юридически факти следва да бъдат осъществени, за да възникне едно ЮЛ, в исторически план, могат да бъдат разграничени четири системи- разпоредителна (концесионна), разрешителна (лицензионна), нормативна и нормативно-контролна. При разпоредителната система ЮЛ се създават с властнически акт: акт на краля или на парламента, но най-често това става с акт на изпълнителната власт. По този ред възникват ЮЛ на публичното право. При разрешителната, (концесионната) система, популярна през първата половина на XIX век, инициатива за създаване на ЮЛ поемат субекти на частното право, които желаят да участват в него, но необходимо условие за възникването му е разрешение от държавен орган, обикновено такъв на изпълнителната власт, което се дава след преценка за целесъобразността на образуването му. При тази система държавата упражнява контрол при създаването на всяко ЮЛ, като преценява целесъобразността на дейността му. През втората половина на XIX век се възприема нормативната система при образуване на ЮЛ на търговското право, а впоследствие тя намира приложение и при юридическите лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ). За нея е характерно, че законодателно се определят предпоставките за възникване на ЮЛ, техните органи и дейност. При чистата нормативна система ЮЛ възниква, когато се спазят изискванията на закона, без да е необходимо издаването на властнически акт от държавен орган. Понастоящем широко приложение е получила една разновидност на нормативната система, при която се упражнява контрол за законосъобразност на учредяването на ЮЛ и то се регистрира като нововъзникнал правен субект в специални регистри. Тази система е позната с наименованието „нормативно-контролна“.

Действащото българско законодателство урежда три системи за възникване на ЮЛ: разпоредителна, нормативно-контролна и разрешителна, които ще бъдат разгледани накратко, в контекста на осъществяващата се регистърна реформа в Република България.

1. При разпоредителна система ЮЛ възниква по силата на властнически акт. Рядък е пример за персонифициране непосредствено по силата на конституционната норма се свързва с общината. Правното положение на общината като гражданскоправен субект е установено в чл.136, ал.3 от Конституцията на Република България (КРБ). Конституционната разпоредба признава на общината качеството ЮЛ. Най-често ЮЛ на публичното право възникват с акт на Народното събрание, напр.: министерства, комисии, държавни агенции, изпълнителни агенции и т.н., популярни с наименованието „учреждения“. Все още няма създаден централен електронен регистър, който да съдържа данни за всички държавни учреждения. По силата на Закона за администрацията е създаден Административен регистър¹⁷², в който се вписва информация за административните структури на изпълнителната власт (ръководни органи и техните правомощия, структура на администрацията и функции на звената в нея, обща численост на служителите, брой на заетите и на незаемите длъжности, данни за контакт и т.н. В регистъра обаче не се вписват данни за държавните учреждения извън изпълнителната власт. В зависимост от вида им те се регистрират в различни регистри, водени от различни институции съобразно различни нормативни актове. Всички тези субекти имат задължението да се регистрират в регистър БУЛСТАТ, но това е вторичен регистър, който не удовлетворява изискванията на Стратегията за създаване на ЦРЮЛ и на ЕРЦРБ, приета с решение на Министерския съвет от 28 април 2005 г.

2. В преобладаващата си част ЮЛ на частното право възникват по нормативно-контролната система. Характерно за нея е, че в законодателството са уредени предпоставките за възникване на ЮЛ, които трябва да бъдат спазени от учредителите, а впоследствие държавен орган- съдебен или административен извършва проверка за законосъобразност. Обхватът на проверката също е правно регламентиран. Следователно, фактическият състав е смесен и включва два елемента: първият се изразява в сключването на гражданскоправна сделка- договор или провеждането на учредително събрание, на което учредителите приемат

¹⁷² <http://iisda.government.bg/>

устав, а вторият е с публичноправен характер- охранително производство за регистрация на ЮЛ.

Учредители на ЮЛ, по правило, могат да бъдат дееспособни физически или ЮЛ. В отделни случаи учредител може да е и лице на по-ниска възраст. Например, чл.7, ал.1 от Закона за кооперациите (ЗК) предвижда, че кооперацията е открита за членуване на физически лица (ФЛ), които са навършили 16 години, не са поставени под пълно запрещение и са съгласни с устава ѝ. Ненавършилите пълнолетие лица и поставените под ограничено запрещение могат да членуват в кооперация с предварително писмено съгласие на родител или попечител. Встъпилият в брак непълнолетен, съгласно чл.6, ал.4 от СК, става дееспособен. Следователно, той може да бъде учредител на ЮЛ, но за него остава ограничението, че може да се разпорежда с недвижим имот само с разрешение на районния съдия по постоянния си адрес. Що се отнася до ЮЛ, те могат да участват като учредители при образуването на други производни или смесени ЮЛ, тъй като първичните ЮЛ, напр.: кооперациите, са достъпни само за участие само на ФЛ. Ограничения може да се съдържат в разпоредбите на специални закони. Например, съгласно чл.9, ал.1 от Закона за публичните предприятия, основната правна форма на търговските дружества с държавно участие в капитала е „акционерно дружество“. Правната форма „дружество с ограничена отговорност“ е допустима за „микро“, „малки“ и „средни“ предприятия. Законът за общинската собственост в чл.51, ал.4 предвижда, че общината не може да участва в търговски дружества като неограничено отговорен съдружник. От друга страна, законодателството предвижда минимален брой учредители за учредяването на ЮЛ. Обикновено са необходими поне двама, но за отделни видове ЮЛ изискванията за завишени. Например, чл.6, ал.1, изр.2 от Закона за жилищностроителните кооперации (ЗЖСК) предвижда, че за учредяването на жилищностроителна кооперация са необходими най-малко шест члена. Според чл.2, ал.1 от ЗК кооперация могат да учредят най-малко седем дееспособни ФЛ, които вземат решение на учредително събрание и т.н. Други видове ЮЛ, напр.: фондация или еднолично търговско дружество, могат да бъдат образувани от едно лице.

За да образуват ЮЛ, учредителите трябва да приемат няколко решения. По своята правна същност волеизявленията им представляват многостранна сделка, насочена към обща цел- създаване на нов правен субект- ЮЛ с определен предмет на дейност или цели и задачи при ЮЛНЦ. Волеизявленията на всички учредители се покриват по съдържание. Тези, които не са съгласни да бъде образувано ЮЛ или не приемат устройствения му акт, не могат да бъдат учредители. На първо място, учредителите единодушно приемат решение за образуване на конкретното ЮЛ. Второ, единодушно приемат неговия устройствен акт като сключват договор или приемат устав на учредително събрание. Според вида на устройствения акт ЮЛ могат да бъдат договорни или уставни. При договорните ЮЛ, каквито са някои търговски дружества, напр.: събирателно дружество или дружество с ограничена отговорност, учредителите сключват дружествен договор, учредително събрание не се провежда. За образуването на други ЮЛ задължително се провежда учредително събрание, на което се приема устав. Такива са например акционерните дружества, кооперациите, сдруженията с идеална цел и др. Учредителното събрание не е орган на бъдещото ЮЛ, а правно-технически способ за изразяване на волята на учредителите. Устройственият акт на ЮЛ има задължително и факултативно съдържание. Задължителното съдържание зависи от вида на ЮЛ и неговата дейност. В него могат да се уредят и въпроси, които не са регламентирани в закона, което представлява факултативното му съдържание. Най-общо договорът или уставът трябва да съдържа: наименование (фирма), седалище и адрес на управление на ЮЛ; при ЮЛ, които осъществяват стопанска дейност (като основна или спомагателна дейност) се посочва предметът на дейност¹⁷³, а при останалите- целите и задачите им; условията за приемане на членове и правата и задълженията на последните; органите на ЮЛ- тяхната численост, състав, мандат и правомощия; ред за разпределение на печалбите и загубите, ако има такива;

¹⁷³ По отношение на търговците, в някои случаи, посочването на техния предмет на дейност като елемент от незадължителното съдържание на фирмата може да доведе до заложение. По-подробно вж. Николова, А., „Изисквания към съдържанието на търговската фирма“, сп., „Търговско и облигационно право“, кн.7/2019, стр.8.

основания за прекратяване на членството и на самото ЮЛ. Трето решение (или група решения) се отнася до конституиране на задължителните и факултативни органи на ЮЛ, определяне на тяхната численост, състав и мандат. Органите на ЮЛ по правило се състоят от дееспособни ФЛ. В отделни случаи законодателството допуска за членове на органите за управление да бъдат избирани ЮЛ, които определят свой представител- ФЛ, чрез който ще изпълняват задълженията си, произтичащи от участието им в органа за управление- напр.: чл.234, ал.1 от Търговския закон (ТЗ). Управлението на ЮЛ се осъществява от неговите органи при условията и реда на закона и устройствения акт. Управлението представлява дейност по вземане на решения за организацията и ръководството на дейността на ЮЛ, в действия по осъществяване на тези решения, по контрол и санкциониране на нарушителите. Към управлението се отнася още и дейността по формирането на волята на ЮЛ във връзка с извършване на правни действия спрямо други правни субекти и самото извършване на такива действия.

Вторият елемент от фактическия състав на нормативно-контролната система е с публичноправен характер- охранително производство за регистрация на ЮЛ. То може да бъде съдебно-охранително производство, което се развива пред окръжния съд по седалището на ЮЛ по реда на ГПК или особено охранително производство, което се развива пред АВ по реда на ЗТРРЮЛНЦ. Именно трансформирането на процедурата по регистрация на ЮЛ от съдебна в административна е един от ключовите моменти в регистърната реформа в Република България. Регистрацията на ЮЛ в рамките на съдебно производство ненужно усложнява и формализира процедурата, като същевременно ангажира ресурси на правосъдната система с дейност, която по своя характер не е правораздавателна. По своята същност регистрацията на ЮЛ е административна услуга и като такава следва да се подчинява на общите правила за предоставянето на административни услуги. С разясненията по т.7 от Тълкувателно постановление № 2/ 2014 от 19 май 2015 година, което не е загубило актуалност предвид измененията и допълненията в ЗЮЛНЦ и ЗТР, обн., ДВ, бр. 74 от 20.09.2016 г., в сила от 01.01.2018 г., Върховният касационен съд на Република България, Общото събрание на съдиите от Гражданската колегия на Върховния касационен съд и Първа и Втора колегия на Върховния административен съд се прие, че регистърното производство по реда на ЗТР пред АВ е особено производство, в което длъжностно лице по регистрацията (ДЛР) е длъжно да извърши предварителна проверка за спазване на предвидените в ЗТР изисквания относно формата на представените документи и съответствието им с материалния закон. Производствата по вписване, заличаване и др. дейности по ЗТР, извършвани от АВ са охранителни производства по същността си и правните последици. Регистърното производство, като охранително, е едностранно и безспорно и цели да осигури съдебно съдействие на търговците за вписване на подлежащите на вписване обстоятелства, като дейността на АВ и обявяване в ТР не е израз на властническо волеизявление, поради което и актовете не са индивидуални административни актове и тяхната проверка следва правила на общия ред по ГПК¹⁷⁴. Измененията и допълненията в ЗЮЛНЦ и ЗТР, обн., ДВ, бр. 74 от 20.09.2016 г., в сила от 01.01.2018 г., направиха възможно вписването на ЮЛНЦ да премине от окръжните съдилища по тяхното седалище към АВ. Измененията са свързани със създаването на единен регистър по отношение на ЮЛНЦ, воден от АВ. По реда на предвиденото в ЗТРРЮЛНЦ регистърно производство се вписват сдруженията, фондациите и други ЮЛНЦ, за които в закон е предвидено да се впишат по реда на ЗЮЛНЦ. В § 25, ал.1 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗЮЛНЦ е предвидено, че ЮЛНЦ, вписани в регистъра на ЮЛНЦ при окръжните съдилища имат възможност да подадат заявление за пререгистрация в АВ в срок до 31 декември 2020 г. Търговският регистър и регистърът на юридическите лица с нестопанска цел вече представляват обща електронна база данни-ТТРЮЛНЦ.

¹⁷⁴ В особеното мнение по т.7 от Тълкувателно постановление № 2/ 2014 от 19 май 2015 година подробно се аргументира обратното становище, съгласно което производствата по вписване, заличаване и др. дейности по ЗТРРЮЛНЦ, извършвани от АВ са административни, а не охранителни производства.

Но, докато регистрацията търговците и ЮЛНЦ премина от окръжния съд по тяхното седалище към АВ, други ЮЛ запазиха непроменен регистрационния си режим. За някои специфични категории ЮЛ- политическите партии, вероизповедания и синдикалните организации това е обяснимо и оправдано, поради завишените законови изисквания, които налагат преценката за законосъобразност да се извършва от съд. Това положение е залегнато в Стратегията създаване на ЦРЮЛ и ЕРЦРБ от 2005 г. Съгласно чл.15, ал.1 от Закона за политическите партии, политическата партия се регистрира в публичен регистър на политическите партии в Софийския градски съд (СГС). Съгласно чл.15 - чл.20 от Закона за вероизповеданията, регистрацията на религиозните общности като юридически лица се извършва от СГС по реда на, който може да изиска експертно становище във връзка с регистрацията на религиозните общности от Дирекция „Вероизповедания“ на Министерския съвет. Вероизповеданията могат да имат местни поделения съгласно уставите си, които се вписват в регистър на местните поделения на вероизповеданията от кметовете на общините според населеното място, където е седалището им, при условията на уведомителен режим. По решение на централното ръководство и според устава на съответното вероизповедание местните поделения могат да се регистрират като ЮЛ в окръжния съд по седалището им. Според разпоредбите на Кодекса на труда, синдикалните организации и организациите на работодателите придобиват качеството на ЮЛ след вписването им в регистър на синдикални и работодателски организации към съответния окръжен съд по седалището им. Техните поделения придобиват качество на ЮЛ съгласно устава на организацията. В други случаи обаче, предварителен съдебен контрол на стадия на учредяването на ЮЛ не е необходим, поради което тези функции биха могли ефективно да се осъществяват от АВ. Така напр., към окръжните съдилища, съгласно Закона за адвокатурата, се води регистър на адвокатските дружества. Решението на съда за учредяване на адвокатските дружества се вписва в регистъра като от този момент дружеството възниква като ЮЛ. Съгласно ЗЖСК, жилищностроителната кооперация се счита учредена, след като бъде регистрирана в окръжния съд по седалището ѝ и т.н. Съдебните регистри, в които се вписват ЮЛ не са централизирани и свързани в обща база данни, а се водят локално като между отделните регистри няма връзка. Справки могат да се извършват единствено на място в сградата на съда. Все още няма създаден централен електронен регистър на частноправните субекти, които не се учредяват по реда на ЗЮЛНЦ. В зависимост от вида им те се регистрират в различни регистри, водени от различни институции съобразно различни нормативни актове. Трудно може да се обобщи информацията за вида и броя на вписаните ЮЛ в цялата страна. Информация би могла да бъде извлечена по косвен начин от регистър БУЛСТАТ, тъй като всички тези субекти имат задължението да се регистрират в него, но това е вторичен регистър и по този начин не се постигат целите на Стратегията за създаване на ЦРЮЛ и на ЕРЦРБ, приета с решение на Министерския съвет от 28 април 2005 г.

Регистърното производство се открива по искане (заявление) на законово легитимирани лица (заявители). Обикновено това са лицата, включени в представителния орган на бъдещото ЮЛ. При кооперациите, съгласно чл.3, ал.1 от ЗК, заявлението за първоначалната регистрация се подава от управителния съвет. Заявлението за вписване се подава на гише или по електронен път. Действащото законодателство предвижда случаи, в които то задължително се подава само по електронен път. Към него следва да се приложат писмени доказателства, от които да личи, че са спазени законните изисквания за учредяването. Искането за регистрация се разглежда от окръжния съд по седалището на бъдещото ЮЛ или от ДЛР към АВ, които упражняват контрол за законосъобразност. При уважаване на заявлението въз основа на съдебното решение ЮЛ се вписва в съответния съдебен регистър. След извършване на проверка за законосъобразност ДЛР извършва вписване на ЮЛ в ТРРЮЛНЦ чрез последователно въвеждане на информация за съответното обстоятелство. От този момент възниква ЮЛ като правен субект, т.е. вписването в регистъра има конститутивно действие. Вписването в регистъра се свързва с двете презумпции- за общоизвестност и за истинност. Според първата презумпция, вписаните обстоятелства се смятат известни на всички трети лица, а според втората- вписаното обстоятелство се счита за съществуващо, а не вписаното-

несъществуващо, без значение дали в действителност съществува. Съгласно чл.23, ал.6 от ЗТРЮЛНЦ, ако е посочен идентификационен код, съдът, държавните органи, органите на местното самоуправление и местната администрация и лицата, на които е възложено упражняването на публична функция, организации, предоставящи обществени услуги, включително банките, нямат право да изискват доказването на обстоятелства, вписани в ТРЮЛНЦ, и представянето на актове, обявени в ТР. Това се отнася и за възложителите по чл.5 от Закона за обществените поръчки. За някои ЮЛ специални норми може да предвиждат да се извърши обнародване на вписването в „Държавен вестник“ или в „Официален вестник на Европейските общности“. Тези публикации имат декларативно действие и целят да засилят публичността на дадени обстоятелства.

3. По реда на разрешителната (лицензионна) система възникват някои корпоративно устроени ЮЛ на частното право, като кредитни институции (банки), инвестиционни посредници и др. Фактическият състав на учредяването при разрешителната система включва освен волеизявленията на учредителите, както при нормативно- контролната система, изискване за разрешение от орган на изпълнителната власт като Министерския съвет, Управителния съвет на БНБ, Комисията за финансов надзор и др. Между учредителното събрание и проверката, осъществявана от съда или ДЛР към АВ при разрешителната система, се добавя допълнителен елемент- разрешение за извършване на специфичен вид дейност, което се дава от определен от закона административен орган. Компетентният държавен орган преценява дали учредителите на проектираното ЮЛ са създали условия за осъществяване на неговата дейност. В тази допълнителна проверка се състои разликата между нормативно- контролната и разрешителната система. При тази система също вписването в съответния регистър има конститутивно действие за възникването на ЮЛ и се извършва по същия начин, както при нормативно-контролната система, с допълнението, че се проверява наличието на разрешение от съответния орган.

След като възникнат като правни субекти много ЮЛ се регистрират и в други регистри в зависимост от специфичната дейност, която ще извършват. Изискванията за вписване в подобни регистри най-често произтичат от специфичната дейност, която те ще извършват ЮЛ. Тези регистри имат за цел да засилят публичността и по правило имат само информационна цел. Те значително увеличават административната тежест за гражданите и бизнеса като има тенденция техният брой непрекъснато да се увеличава. Те се водят от различни администрации, учреждения или организации, например: министерства, агенции, общини и др. Най-големите такива регистри са напр.: регистър БУЛСТАТ към АВ и Централният регистър на ЮЛНЦ за общественополезна дейност към Министерството на правосъдието. Много ЮЛНЦ се регистрират в регистъра на читалищата и регистъра на културните организации към Министерството на културата, регистрите на спортните клубове и спортните организации към Министерството на младежта и спорта, регистъра на доставчиците на социални услуги към Агенцията за социално подпомагане и др. Различните регистри, в които се регистрират ЮЛ нямат обща правна уредба и рядко взаимодействат помежду си. Информацията в тях често се дублира. Всеки регистър е уреден в отделен закон или подзаконен нормативен акт. По отношение на някои регистри уредбата е много подробна и включва освен детайлно регламентиране на съдържанието на регистъра и на процедурите за вписване и заличаване, също така и задължителни образци за част от необходимите документи. Съществуват обаче и регистри, за които правната уредба е сравнително оскъдна, като правилата за работа на регистъра са оставени на преценката на органа, който отговаря за тяхното водене. Има и случаи, при които въпреки сравнително подробната правна уредба, държавният орган, отговарящ за воденето на регистъра, добавя нови правила и изисквания под формата на указания и насоки за регистрация, които се отклоняват от разпоредбите на съответните нормативни актове.

ИЗВОДИ

Стратегията за създаване на ЦРЮЛ и ЕРЦРБ, приетата с решение на Министерския съвет от 28 април 2005 г., предвижда регистърната реформа да протече в три етапа: създаване на

ЦРЮЛ, създаване на ЕРЦРБ и включване и свързване на други регистри към ЕРЦРБ. Първият етап от реформата включва пет подетапа като два от тях - създаване на Централен електронен ТР и Регистър на кооперациите и създаване на Централен електронен регистър на държавните предприятия се смятат за успешно реализирани с въвеждането на ТР към АВ от 01.01.2008 г. С преминаването на регистъра на ЮЛНЦ от окръжните съдилища към АВ може да се приеме за успешно завършен и вторият подетап. За успешното реализиране на първия етап от регистърната реформа е необходимо да се създадат още два централни електронни регистъра - на другите частноправни субекти, учредени не по силата на регистрацията, и на държавните учреждения. Правната уредба на тези регистри, както предвижда Стратегията, може да бъде създадена чрез изменения и допълнения в специалните закони, уреждащи учредяването и дейността на съответните субекти. Друг възможен подход е да се подготви и приеме изцяло нов Закон за централния регистър на ЮЛ, който да създаде една цялостна и завършена правна рамка¹⁷⁵. **REFERENCES**

Pavlova, M., (2002). „Grazhdansko pravo- obshta chast“. Sofia: Izdatelstvo „Sofi- R“, 301-381 (Оригинално заглавие: Павлова, М., 2002. „Гражданско право- обща част“. София: Издателство „Софи- Р“, 301-381).

Stefanov, G., (2007). „Osnovi na grazhdanskoto pravo“. Veliko Tarnovo: Izdatelstvo „Abagar“, 74-112 (Оригинално заглавие: Стефанов, Г., 2007. „Основи на гражданското право“. Велико Търново: Издателство „Абагар“, 74-112).

Vasilev, L., (1993). „Grazhdansko pravo- obshta chast“, Varna: Izdatelstvo IK „Ted Ina“, 145-160, 201-219 (Оригинално заглавие: Василев, Л., 1993. „Гражданско право- обща част“, Варна: Издателство ИК „Тед Ина“, 145- 160, 201-219).

Stefanov, G., (1995). „Grazhdanskoto pravo- obshta chast“. Sofia: Izdatelstvo „Sofi- R“, 11-66 (Оригинално заглавие: Стефанов, Г., 1995. „Гражданското право- обща част“. София: Издателство „Софи- Р“, 11-66).

Stefanov, G., (2004). „Osnovi na pravoto“. Veliko Tarnovo: Izdatelstvo „Abagar“, 24-36 (Оригинално заглавие: Стефанов, Г., 2004. „Основи на правото“. Велико Търново: Издателство „Абагар“, 24-36).

Yordanova, M., Markov, D., Ilcheva, M., Sapundzhieva, G. (2016). „Legal Framework of Registration of Non-Profit Organisations: Assessment and Recommendations for Reform“. Sofia: Center for the Study of Democracy (CSD), www.ngogrants.bg, www.csd.bg (Оригинално заглавие: Йорданова, М., Марков, Д., Илчева, М., Сапунджиева, Г., 2016. „Правна рамка на регистрите на юридическите лица с нестопанска цел: оценка и предложения за промени“, София: Център за изследване на демокрацията, www.ngogrants.bg, www.csd.bg).

Nikolova, A., (2019). „Iziskvania uam sadarjanieto na targovskata firma“. Sofia: „Targovsko i obligatsionno parvo“, 7/ 2019, 5-8 (Оригинално заглавие: Николова, А., „Изисквания към съдържанието на търговската фирма“, София, сп., „Търговско и облигационно право“, кн.7/ 2019, стр.5-8, кн.7/2019, 5-8).

<https://www.registryagency.bg/bg/za-agenciyata/istoriya-i-pravomoshtiya/>

<http://iisda.government.bg/>

<https://csd.bg/bg/publications/publication/assessment-of-the-operation-of-existing-registers-on-non-governmental-organizations-in-bulgaria/>

<http://www.ngogrants.bg/>

<http://www.csd.bg/>

<http://ngorefine.bg/files/Retrospective%20analysis.pdf>

¹⁷⁵ Вж. Проект на Актуализирана стратегия за създаване на ЦРЮЛ и на ЕРЦРБ, Център за изследване на демокрацията, 2012, <http://www.csd.bg/fileSrc.php?id=22759>. Предложения за за конодателни промени...